

Проф. др Јурај Андраши

У Загребу је 20. децембра 1977. преминуо професор Правног факултета др Јурај Андраши, творац савремене југословенске међународно правне мисли, теоретичар-истраживач који је обогатио нашу правну литературу делима трајне вредности. Нестао је из наше средине човек коме дугујемо дубоку захвалност за углед кога је наша наука стекла у свету.

Професор Андраши рођен је у Загребу 1896. године; у свом родном граду завршио је Правни факултет и стекао докторат наука 1919. године. Отпочео је своју правничку каријеру као судија, затим адвокат, да би се, за време свог студиског боравка у Паризу 1922/23, посветио искључиво међународном праву. 1932. изабран је за доцента, а 1937. за професора Правног факултета у Загребу. Њему је припала част да буде први професор међународног права на Загребачком универзитету, које се дотада предавало у скромном обиму у оквиру уставног права, али и заслуга за развој међународног права, не само на Загребачком универзитету него и у Југославији. Предавао је на свим југословенским универзитетима и несебично преносио своје знање и богато искуство на млађе. Био је чест гост на универзитетима у Хелсинкију, Атини, Грацу, Бечу, Паризу итд. Предавао је на Хашкој академији за међународно право 1937. и 1951, тој врхунској школи за међународно право. Изабран је за дописног члана Југословенске академије знаности и умјетности 1955, а за редовног 1965.

Говорити о делима професора Андрашија, о његовом свестраном научном опусу, значи говорити о епохама које се сучељавају и сукобљавају. Више од 5 деценија његовог плодног рада пада у оном историјском тренутку у којем су се одиграле дубоке промене у међународној заједници; то је период када се чине концентрисани напори да се рат замени поступком мирног решавања спорова. Том фундаменталном питању данашњице професор Андраши посвећује своја прва монографска дела: *Лига народа*, објављена 1931. и *Међународно правосудје*, објављено 1948.

У нашој међународној литератури нико није поузданијом руком, ни проницљивијим духом обухватио и целовито изложио систем међународног права, не затварајући очи пред тешко објашњивим противу речностима савременог света. Али проф. Андраши није се задовољавао само описом појава и шематским преношењем у правне оквире. Упорним истраживачким радом он отвара видике света сутрашњице и у свом делу „*Међународно право*“, које је доживело шест издања, даје један правни модел светске заједнице чији су ослонци јасни и прецизни, а усмеравања усклађена са реалним могућностима. Без мистификације, објективно и хладно, снагом свог интелекта тражио решења, клонећи се пројекција ван реалног света. Али у том реализму професора Андрашија има људског и убедљивог. И пред највећим изазовима наше атомске епохе није посумњао у смисао људских напора да овај свет учине разумнијим, правичнијим. Поседовао је особине својствене само врхунским научним радницима: стрпљивост и пошћивост у раду, одмереност и опрез у закључ-

цима. Традиционалан по начину писања, али савремен по идејама. Посебно треба напоменути његов огроман допринос развоју модерног права мора, коме је посветио бројне чланке и монграфију: „Епиконтинентални појас”, објављену 1951.

Пуних пет деценија, без предаха, све до последњег часа стварао је, тражио и проналазио одговоре и решења на основна питања савремене светске заједнице. Смрћу професора Андрапија изгубили смо изванредног професора — педагога, најеминентнијег научног радника у области међународног права, а изнад свега доброг човека и пријатеља.

др Смиља Аврамов